

Οι Νεοελληνικές Σπουδές στο Πανεπιστήμιο Lund

Βασίλειος Σαμπατακάκης¹

University of Lund

Περίληψη

Αν και η αρχαία ελληνική αποτελούσε βασικό μάθημα στο Πανεπιστήμιο Lund από την αρχή της λειτουργίας του, η διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ξεκίνησε το 1957 υπό την επίδραση του αυξανόμενου ενδιαφέροντος για τη νεοελληνική λογοτεχνία και της ανάγκης εκπαίδευσης των Σουηδών αρχαιολόγων με αντικείμενο έρευνας την Ελλάδα. Το Τμήμα Νεοελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Lund, έχοντας πλέον αυτονομηθεί από το Τμήμα Αρχαίων Ελληνικών, αποτελεί από το 2006 ένα από τα 35 Τμήματα του νεοσυσταθέντος Κέντρου Γλωσσών και Λογοτεχνίας και δραστηριοποιείται ενεργά στη διδασκαλία σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο, στην έρευνα και σε μεταφράσεις Ελλήνων λογοτεχνών. Αν και η χρηματοδότηση από το σουηδικό κράτος αποτελεί εγγύηση για την ύπαρξη των νεοελληνικών σπουδών στο Πανεπιστήμιο Lund, η βοήθεια από την ελληνική πολιτεία ή ελληνικά ιδρύματα κρίνεται απαραίτητη για το μέλλον των Νεοελληνικών Τμημάτων στα Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια, ευρύτερα.

Λέξεις κλειδιά

Νεοελληνικές σπουδές, Πανεπιστήμιο Lund.

Abstract

Although ancient Greek has been a major subject at the University of Lund since its foundation, the teaching of Modern Greek began in 1957, under the influence of the increasing interest in Modern Greek literature and the needs of Swedish archaeologists working in Greece. The Department of Modern Greek Studies at the University of Lund, now independent from the Department of Ancient Greek, has constituted one of the 35 Departments of the Centre for Languages and Literature since 2006 and it provides teaching, at both undergraduate and post-graduate level, research and translation of Greek authors. Even though funding from the Swedish government guarantees the existence of Modern Greek studies at the University of Lund, the support from the Greek State and Greek Institutions is considered essential for the future of Departments of Modern Greek Studies in European Universities in general.

Key words

Modern Greek studies, University of Lund.

¹ vassilios.sabatakakis@klass.lu.se.

Ιστορική αναδρομή

Η αρχαία ελληνική μαζί με τα λατινικά ήταν ένα από τα βασικά μαθήματα όταν ξεκίνησε η λειτουργία του Πανεπιστημίου Lund το 1669. Τα λατινικά αποτελούσαν την επιστημονική γλώσσα στα σουηδικά πανεπιστήμια, όπως και στην υπόλοιπη Ευρώπη, και τα αρχαία ελληνικά ήταν η γλώσσα της Καινής Διαθήκης. Για τους Λουθηρανούς που προωθούσαν νέες μεταφράσεις της Καινής Διαθήκης η αρχαία ελληνική αποτελούσε το κλειδί για την κατανόηση της Βίβλου. Στη σουηδική μέση εκπαίδευση τα αρχαία ελληνικά ήταν υποχρεωτικό μάθημα από το 1611 έως το 1856.²

Το έναυσμα για το ενδιαφέρον στη νεότερη ελληνική γλώσσα έδωσαν οι περιηγήσεις Σουηδών βοτανολόγων, ελληνιστών και ανατολιστών, ιερωμένων και διπλωματών στη Μεσόγειο τον 18^ο αιώνα. Για τη σύγχρονή τους ελληνική έγραψαν επιγραμματικά διάφοροι Σουηδοί περιηγητές, που θεωρούσαν την νέα ελληνική σαν μία υποβαθμισμένη μορφή της αρχαίας ελληνικής. Οι περιηγητές αυτοί έδρασαν σε ελληνόφωνες περιοχές τον 18ο αιώνα, κυρίως στην Κωνσταντινούπολη, στα νησιά του Αιγαίου πελάγους, στη Θεσσαλία και την Κύπρο. Η πρώτη επιστημονική εργασία για την νέα Ελληνική γράφτηκε στο Πανεπιστήμιο της Lund το 1787 από τον Matthias Nordberg, ο οποίος διετέλεσε αργότερα καθηγητής της αρχαίας ελληνικής στο Πανεπιστήμιο αυτό και ο οποίος έγραψε διάφορες μελέτες για τη νέα ελληνική της εποχής του.³ Η μελέτη του είχε τον τίτλο *Lingua Graeca hodierna* (=Η Ελληνική Γλώσσα σήμερα). Μετά τον Nordberg πέρασαν πολλά χρόνια για να γραφούν κι άλλες επιστημονικές μελέτες για την νέα ελληνική, μεταφράστηκαν όμως έργα γραμμένα σε αυτήν, όπως ο *Λουκής Λάρας* του Δημητρίου Βικέλα⁴ και ανθολογίες με δημοτικά τραγούδια στα τέλη του 19^{ου} αιώνα.⁵

Τον εικοστό αιώνα αυξήθηκε ο αριθμός των μεταφράσεων νεοελληνικών λογοτεχνικών έργων στη σουηδική και εκδίδεται και μία ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας από τον Börje Knös, με τον τίτλο *L' histoire de la littérature néo-grecque* (Στοκχόλμη, 1962), μελέτη αρκετά εκτενής όσον αφορά την εξέλιξη της νεοελληνικής λογοτεχνίας κατά τους

² *Nationalencycopedin, Grekiska*, Jerker Blomqvist, Vassilios Sabatakakis.

³ Blomqvist, Jerker, «Matthias Nordberg and Modern Greek Language», Sabatakakis, Vassilios, Vejleskov, Peter, *Filia, Studies in Honour of Bo-Lennart Eklund*, σσ 41-74, Lund 2005.

⁴ Ο Βικέλας επισκέφτηκε τη Σουηδία το 1903 και έγραψε ένα μικρό βιβλίο με τον τίτλο *Η Σουηδία μετά εικόνων*. Για περισσότερες πληροφορίες βλέπε, Βασίλης Σαμπατακάκης «Η σχέση του Βικέλα με τη Σουηδία», *Παλίμνηστον* 23, σ. 113-123, Ηράκλειο, 2009.

⁵ Eklund, Bo Lennart, «Οι Νεοελληνικές Σπουδές στις Σκανδιναβικές Χώρες», *Οι Ελληνικές Σπουδές στην Ευρώπη, Ιστορική Ανασκόπηση από την Αναγέννηση ως το τέλος του 20ού Αιώνα* σ. 137-148, Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, Θεσσαλονίκη 2007.

βυζαντινούς χρόνους και την τουρκοκρατία. Η μεγάλη προσφορά του Κπös ήταν οι μεταφράσεις μυθιστορημάτων του Καζαντζάκη και Θεοτοκά αλλά και η έκδοση ποιητικών συλλογών σε μετάφραση των Καβάφη και Σεφέρη το 1963. Εδώ χρειάζονται μνεία και οι μεταφράσεις έργων των Καβάφη, Σικελιανού και Σεφέρη από το Σουηδό ποιητή και ακαδημαϊκό Hjalmar Gullberg το έτος 1963.

Το ενδιαφέρον για την νεοελληνική λογοτεχνία αλλά και η ανάγκη να εκπαιδευτούν οι Σουηδοί αρχαιολόγοι που είχαν ως αντικείμενο την αρχαιολογική έρευνα στην Ελλάδα στη νέα ελληνική, προώθησε τις ενέργειες για τη έναρξη της διδασκαλίας της νέας ελληνικής στη Σουηδία.

Η διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ξεκίνησε το 1957 στο Κλασικό Ινστιτούτο του Πανεπιστημίου Lund, το οποίο συμπεριλάμβανε τα Τμήματα Αρχαίων Ελληνικών, Λατινικών και Μεσογειακής Αρχαιολογίας, με διδάσκοντα τον Αντώνη Μυστακίδη, ο οποίος με τις προτροπές και συστάσεις των Καζαντζάκη και Κακριδή ταξίδεψε στη Σουηδία για το σκοπό αυτό. Το 1963 το νεοελληνικό πρόγραμμα στο Πανεπιστήμιο Lund εγκρίθηκε από τη σύγκλητο του πανεπιστημίου και η νεοελληνική γλώσσα και λογοτεχνία αποτέλεσε για πρώτη φορά κλάδο σπουδών σε σκανδιναβικό πανεπιστήμιο.⁶ Ο Μυστακίδης, εκτός από τη διδασκαλία της νέας ελληνικής, μετέφρασε πεζά και ποίηση από και προς τη σουηδική και την ελληνική γλώσσα, πρόβαλε την ελληνική λογοτεχνία στη Σκανδιναβία και έγραψε άρθρα για το μονοτονικό σύστημα. Επιπλέον την εποχή της επταετίας έγραψε διαφωτιστικά και αντιδικτατορικά άρθρα σε σουηδικές εφημερίδες.⁷ Το νεοελληνικό πρόγραμμα στο Κλασικό Ινστιτούτο της Lund αποτέλεσε την κοιτίδα των νεοελληνικών σπουδών στη Σκανδιναβία και πολλοί από τους φοιτητές του Μυστακίδη επάνδρωσαν τα νεοελληνικά τμήματα που δημιουργήθηκαν στα σκανδιναβικά πανεπιστήμια. Στην σκανδιναβική χερσόνησο λειτούργησαν κατά την δεκαετία του ενενήντα επτά νεοελληνικά τμήματα: στη Σουηδία, Δανία, Νορβηγία και Φινλανδία. Τα τμήματα αυτά χρηματοδοτούμενα από τα ίδια τα πανεπιστήμια έκλεισαν δυστυχώς το ένα μετά το άλλο, για λόγους που δεν είναι της παρούσης. Στο Göteborg έκλεισε το 2005 μετά από τριαντάχρονη παρουσία στη διδασκαλία και έρευνα της νέας ελληνικής και στη Στοκχόλμη το 2011. Το νεοελληνικό τμήμα της Κοπεγχάγης με μακρά ιστορία και πολύ καλή βιβλιοθήκη έκλεισε το 2016. Μακροβιότερο απεδείχθη το

⁶ Eklund, Bo Lennart, «Οι Νεοελληνικές Σπουδές στις Σκανδιναβικές Χώρες», σ.144.

⁷ Οι πληροφορίες προέρχονται από την εισήγηση του Θεοδόση Πυλαρινού στο 6^ο Ευρωπαϊκό Συνέδριο Νεοελληνικών Σπουδών, Lund 4-7/10 2018.

νεοελληνικό τμήμα του πανεπιστημίου της Lund, το οποίο παραμένει ζωντανό και ακμαίο.

Η συμβολή των πανεπιστημιακών τμημάτων στις σπουδές και την διάδοση της νεοελληνικής γλώσσας και λογοτεχνίας είναι αυτονόητη. Σε χώρες με τμήματα νεοελληνικών σπουδών βλέπουμε πολύ περισσότερες μεταφράσεις νεοελληνικής λογοτεχνίας απ' ό,τι σε χώρες όπου δεν υπάρχουν τμήματα. Έτσι παρατηρούμε ότι τη δεκαετία της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα 2008-2018, μεταφράστηκαν στη Σουηδία 20 νεοελληνικά λογοτεχνικά έργα, στη Δανία 5 και στη Φινλανδία επίσης 5.

Το Τμήμα Νεοελληνικών Σπουδών και οι στόχοι του

Αν στόχος του Τμήματος στην αρχή ήταν η διδασκαλία της Νέας Ελληνικής γλώσσας και λογοτεχνίας για την απόκτηση βασικών γνώσεων στους τομείς αυτούς από το 1990 άλλαξε το τμήμα δομή. Τα μαθήματα έγιναν εντατικά και πολλοί φοιτητές που επέλεξαν τις νεοελληνικές σπουδές είχαν ως στόχο την απόκτηση πτυχίου νεοελληνικής φιλολογίας. Ήδη από το φθινοπωρινό εξάμηνο του 2006 όλα τα Τμήματα του Πανεπιστημίου Lund, και στην προκειμένη περίπτωση το Τμήμα Νεοελληνικών Σπουδών, έχουν εναρμονιστεί με τη διαδικασία και το σύστημα σπουδών της Μπολόνια. Τα πτυχία που μπορεί να πάρει κάποιος είναι τα Bachelor, Master και PhD.

Το Τμήμα Νεοελληνικών Σπουδών, το οποίο κάποτε αποτελούσε ενότητα με το Τμήμα Αρχαίων ελληνικών, είναι σήμερα αυτόνομο Τμήμα για τη διδασκαλία και την έρευνα στην Ελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία, συνεργάζεται όμως και με το τμήμα αρχαιοελληνικών σπουδών. Από το 2006 το νεοελληνικό τμήμα είναι ένα από τα 35 τμήματα του νεοσυσταθέντος Centre for Languages and Literature (Κέντρο Γλωσσών και Λογοτεχνίας) που αποτέλεσε παράδειγμα προς μίμηση για τη σύσταση πολλών πανεπιστημιακών κέντρων σπουδών στη Σουηδία.

Το Τμήμα Νεοελληνικών Σπουδών απαρτίζεται από τον υποφαινόμενο, από τη Δρ. Μαριάννα Σμαραγδή και από την Master of Arts Αργυρώ Μαρκάκη, αποσπασμένη φιλόλογο από το Υπουργείο Παιδείας, στα πλαίσια στήριξης της ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού. Ο θεσμός αυτός έχει βοηθήσει πολύ το τμήμα μας και έχει αναζωογονήσει τη διδασκαλία. Η Αργυρώ Μαρκάκη έχει συμβάλλει σε όλα τα επίπεδα διδασκαλίας με τρόπο ουσιώδη και ανανεωτικό.

Ο Βασίλης Σαμπατακάκης έχει από το 2002 αναλάβει σε συνεργασία με το Τμήμα Ελληνικών και Βυζαντινών Σπουδών του Πανεπιστημίου της Ουψάλας, την ευθύνη της έκδοσης του επιστημονικού περιοδικού *Scandinavian Journal of Modern Greek Studies* το οποίο από το 2015 εκδίδεται ετησίως με νέα ονομασία, *Scandinavian Journal of Byzantine and Modern Greek Studies*. Το περιοδικό εκτός του ότι εκδίδεται από το πανεπιστημιακό τυπογραφείο, υπάρχει και σε διαδικτυακή μορφή.

Το Τμήμα διαθέτει πλούσια βιβλιοθήκη, καθώς "κληρονόμησε" εκτός της βιβλιοθήκης του νεοελληνικού τμήματος της Στοκχόλμης και τη βιβλιοθήκη του νεοελληνικού τμήματος του Göteborg.

Το τμήμα έχει πραγματοποιήσει έρευνα στην μεσαιωνική και αναγεννησιακή γλώσσα και λογοτεχνία. Επίσης έχει μεταφράσει και δημοσιεύσει στη σουηδική Έλληνες ποιητές και πεζογράφους σε βιβλία και συλλογικούς τόμους. Η Μαριάννα Σμαραγδή της οποίας η διδακτορική διατριβή αναφέρεται στη λειτουργία της μεταφοράς στο ρεμπέτικο τραγούδι, ερευνά τώρα τη σχέση του ελληνικού και του ισπανικού αντιστασιακού τραγουδιού.⁸

Από το 2011, με τη χρηματοδότηση του Εθνικού Κέντρου Ερευνών της Σουηδίας, ο Σαμπατακάκης διεξάγει έρευνα μαζί με άλλους τρεις ερευνητές διαφορετικών επιστημονικών αντικειμένων για τον Σουηδό ελληνιστή, ανατολιστή και περιηγητή J. J. Björnståhl, ο οποίος πέθανε στη Θεσσαλονίκη το 1779. Ένας συγκεντρωτικός τόμος με την έρευνα αυτή θα εκδοθεί το 2019.

Προπτυχιακές Σπουδές

Το πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος δομείται με μαθήματα υποχρεωτικά και κατ' επιλογή από ένα ευρύ φάσμα μαθημάτων που προσφέρει το Πανεπιστήμιο Lund.

Στο προπτυχιακό επίπεδο τα δύο πρώτα χρόνια σπουδών περιλαμβάνουν τα εξής μαθήματα:

- Α' εξάμηνο: Γενική και νεοελληνική φωνητική, γραμματική και σύνταξη, γραπτή και προφορική κατάρτιση στη νέα ελληνική, ελληνική ιστορία, πολιτισμός και κοινωνία, ελληνική λογοτεχνία σε μετάφραση.

⁸ Η διατριβή με τίτλο *Smaragdi, M., Fire, Poison, and Black Tears: Metaphors of Emotion in Rebétiko*, *Studia Graeca et Latina Lundensia*, 18. Lund University, εκδόθηκε το 2012 με επιβλέποντα το Βασίλη Σαμπατακάκη.

- Β΄ εξάμηνο: Γραπτή και προφορική κατάρτιση, γραμματική και σύνταξη, νεοελληνική λογοτεχνία στο πρωτότυπο.
- Γ΄ εξάμηνο: Ιστορία της ελληνικής γλώσσας, νεοελληνική λογοτεχνία σε πρωτότυπο και μετάφραση, εμβάθυνση σε θέμα επιλογής, εμβάθυνση στην νέα ελληνική.
- Δ΄ εξάμηνο: Θεωρία και έρευνα, νεοελληνική φιλολογία και έρευνα, πτυχιακή εργασία.

Για την απόκτηση του τίτλου Bachelor ακολουθούν άλλα δύο εξάμηνα σπουδών όπου ο φοιτητής έχει τη δυνατότητα επιλογής μαθημάτων που τον ενδιαφέρουν για την κατεύθυνση του πτυχίου του.

Η διδασκαλία και οι εξετάσεις σε όλα τα μαθήματα του τμήματος Νεοελληνικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο της Lund γίνονται στην ελληνική, τη σουηδική ή την αγγλική γλώσσα. Τα συγγράμματα και τα πρωτογενή κείμενα που παρέχονται ή προτείνονται στους φοιτητές είναι επίσης στην ελληνική, σουηδική και αγγλική γλώσσα.

Από το 2007, όταν καταλάβαμε την ανάγκη της εκπαίδευσης στην ελληνική γλώσσα, λογοτεχνία και πολιτισμό έξω από τα όρια του Πανεπιστημίου Lund, δημιουργήσαμε διδασκαλία εξ αποστάσεως χρησιμοποιώντας τις ηλεκτρονικές πλατφόρμες που μας παρέχει το πανεπιστήμιό μας για το σκοπό αυτό. Τα μαθήματα γίνονται δια ζώσης και τη διδασκαλία μπορούν να παρακολουθήσουν φοιτητές όπου κι αν βρίσκονται. Ο αριθμός φοιτητών αυξήθηκε δυσανάλογα με τις δυνάμεις μας και κάθε χρόνο δεχόμαστε πολύ λιγότερους από όσους κάνουν αίτηση. Ο αριθμός των φοιτητών που εισάγονται στο διαδικτυακό πρώτο εξάμηνο είναι 40 ενώ στα μαθήματα κάμπους είναι περίπου 10 στο πρώτο εξάμηνο. Συνολικά σε όλα τα εξάμηνα έχουμε εγγεγραμμένους κατ' έτος περίπου 80 φοιτητές και φοιτήτριες. Οι φοιτητές μας είναι σχεδόν αποκλειστικά Σουηδοί με ελάχιστες εξαιρέσεις φοιτητών από άλλα σκανδιναβικά κράτη αλλά και φοιτητών ελληνικής καταγωγής.

Το Τμήμα στα πλαίσια Erasmus συνεργάζεται με το Τμήμα Γλωσσολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, με το Τμήμα Νεοελληνικής Φιλολογίας των Πανεπιστημίων Κρήτης και Θεσσαλονίκης, με το Τμήμα Ιστορίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και με διάφορα ελληνικά πανεπιστημιακά τμήματα στην Ευρώπη. Το Τμήμα Νεοελληνικών Σπουδών διοργανώνει τακτικά εκδηλώσεις εκπαιδευτικού και πολιτιστικού περιεχομένου, προσκαλώντας φορείς της ελληνικής πολιτείας και πολιτισμού καθώς

επίσης και λογοτέχνες ή ποιητές, οι οποίοι παρουσιάζουν το έργο τους. Οι φοιτητές ενθαρρύνονται να συμμετέχουν στις εκδηλώσεις, διαλέξεις, εκθέσεις και σεμινάρια που διοργανώνει το τμήμα, γιατί κατ' αυτόν τον τρόπο ενεργοποιούνται και εμβαθύνουν τις γνώσεις τους για την Ελλάδα και τον πολιτισμό της.

Μία πολύ ενδιαφέρουσα ανταλλαγή φοιτητών και διδακτικού προσωπικού έλαβε χώρα τα έτη 2004-2009. Υπεγράφη συμφωνία με τη χρηματοδότηση του σουηδικού προγράμματος Linnaeus-Palmö μεταξύ των πανεπιστημίων Lund και του Αμμάν της Ιορδανίας. Το πανεπιστήμιο της Lund έστειλε ετησίως δύο φοιτητές για εμβάθυνση στην αραβική γλώσσα και το πανεπιστήμιο του Αμμάν έστειλε δύο φοιτητές ετησίως για εξειδίκευση στο νεοελληνικό τμήμα της Lund. Ήταν μία πολύ θετική και πολυδιάστατη συνεργασία που δημιούργησε άριστες σχέσεις μεταξύ των δύο πανεπιστημίων και έδωσε τη δυνατότητα σε ένα καθηγητή από το κάθε πανεπιστήμιο να παραδίδει μαθήματα και διαλέξεις ετησίως στο αντίστοιχο τμήμα σπουδών στην άλλη χώρα. Με αυτόν τον τρόπο ο Σαμπατακάκης δίδαξε Διγενή Ακρίτη και Αναγεννησιακή ποίηση στο Πανεπιστήμιο του Αμμάν.

Μία νέα συνεργασία ξεκίνησε το 2017 με το Πανεπιστήμιο Lomonosov της Μόσχας με ανταλλαγές σε ερευνητικό επίπεδο και σε βάθος χρόνου θα επεκταθεί και σε ανταλλαγές φοιτητών.

Μεταπτυχιακές σπουδές

Το Πανεπιστήμιο της Lund παρέχει τη δυνατότητα σε φοιτητές του τμήματος Νεοελληνικών Σπουδών να συνεχίσουν τις σπουδές τους, με στόχο την απόκτηση μεταπτυχιακού διπλώματος Master.

Σε μεταπτυχιακό επίπεδο ο φοιτητής/φοιτήτρια πρέπει να παρακολουθήσει δυο έτη σπουδών (120 ECTS) όπου υπάρχουν δύο υποχρεωτικά μαθήματα γενικής γλωσσολογίας, το καθένα από 7 ECTS, υποχρεωτικά μαθήματα νεοελληνικής γλώσσας και λογοτεχνίας 30 ECTS, και έχει το δικαίωμα να επιλέξει επιπλέον μαθήματα 45 ECTS. Η μεταπτυχιακή μελέτη προσδίδει 30 ECTS.

Τα μαθήματα του μεταπτυχιακού προγράμματος γίνονται εξ ολοκλήρου στην αγγλική ή στην ελληνική γλώσσα, δίνοντας έτσι την δυνατότητα και σε φοιτητές από άλλα κράτη, οι οποίοι διαθέτουν δίπλωμα Φιλολογίας, να παρακολουθήσουν. Σήμερα το Τμήμα μας

έχει τρεις μεταπτυχιακές φοιτήτριες, δύο από τις οποίες είναι από την Ελλάδα και μία από τη Σουηδία.

Το Τμήμα Νεοελληνικών Σπουδών παρείχε τη δυνατότητα σε φοιτητές που είχαν ολοκληρώσει μεταπτυχιακές σπουδές στη Νεοελληνική Φιλολογία να εκπονήσουν διδακτορική διατριβή. Σήμερα το σύστημα έχει αλλάξει και είναι πολλοί οι παράγοντες που υπεισέρχονται όταν ανακοινώνονται θέσεις υποψηφίων διδακτορικού. Τέτοιοι παράγοντες είναι οι ανάγκες των τμημάτων και η χρηματοδότηση του κράτους..

Μέλλον Νεοελληνικών Σπουδών

Όταν τα διάφορα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια κάνουν περικοπές, οι νεοελληνικές σπουδές βρίσκονται πάντα σε κίνδυνο. Η χρηματοδότηση του σουηδικού κράτους είναι και η εγγύηση για την ύπαρξη των νεοελληνικών σπουδών στο Πανεπιστήμιο Lund. Η βοήθεια από την ελληνική πολιτεία ή ελληνικά ιδρύματα σε Νεοελληνικά Τμήματα που βρίσκονται σε στρατηγικά μέρη για την εκμάθηση της νεοελληνικής είναι απαραίτητη. Η βοήθεια αυτή μπορεί να είναι ανάλογη με τις ανάγκες ενός τμήματος. Πάντα βέβαια χρειάζεται μία επαγρύπνηση από τους συνεργάτες του κάθε τμήματος.

Πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι κάθε Νεοελληνικό Τμήμα που κλείνει δεν ανοίγει πάλι. Έτσι η διατήρηση των εναπομεινάντων Νεοελληνικών Τμημάτων πρέπει να είναι στρατηγικός στόχος για την ελληνική πολιτεία γιατί συμβάλλουν στην θετική εικόνα της Ελλάδας στον ευρύτερο ακαδημαϊκό χώρο.